

قازاق اۆز اهل بيگه شينياڭ قازخاسى

شە شە نەك سوز دەر

1

شينيڭ خالق باسپاسى

قازاق اۆزگەرتىش شەرتى قازىناسى

شەشەنەك سۆزەەر

شىنجاڭ خالىق باسپانسى

۲۰۰۹ ۋىرجى

图书在版编目(CIP)数据

哈萨克民间文学大典. 雄辩语. 1: 哈萨克文/布尔力克编. — 乌鲁木齐: 新疆人民出版社, 2009. 5
(哈萨克民间文学大典)

ISBN 978 — 7 — 228 — 12549 — 4

I. 哈... II 布... III. ① 哈萨克族—民间文学—作品综合集—中国—哈萨克语(中国少数民族语言) ② 哈萨克族—辩论—汇编—中国—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I277

中国版本图书馆CIP数据核字(2009)第079484号

责任编辑: 苏里坦汗
校 对: 哈力木拉提
封面设计: 夏提克

哈萨克民间文学大典—
雄辩语(1) (哈萨克文)

布尔力克 编

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路348号 邮政编码: 830001)

新疆新华书店发行

新疆八百印务有限公司印刷

880×1230毫米 32开本 15.125印张
2009年5月第1版 2009年5月第1次印刷

印数: 1—3000

ISBN 978 — 7 — 228 — 12549 — 4 定价: 25.00元

از ۇلتتار تاڭداۋلى كىتاپتارىن شىعارۋعا ارنالغان مەملەكەتتىك قارجى ارىلى دەمەلگەن نشان

全国少数民族出版资金资助项目

جاۋاپتى رەداكتور: سۇلتانقان سىماتجان ۇلى
كوررەكتور: قالمۇرات جارىمۇقامەت ۇلى
مۇقاباسىن جوبالاعان: شاتتىق انڭسا

قازاق اۋىز ادەببەتتىنىڭ قازىناسى —

شىشىنىدىك سوزدەر (1)

باسپاعا داينىداعان: بىرلىك ناۋكەن ۇلى

*

شىنچياڭ خالىق باسپاسى باستىردى
(ئۇرىمچى قالاسى وڭتۇستىك ازاتتىق كوشەسى 348 - اۋلا)

شىنچياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
شىنچياڭ باباي باسپا سىستەرى شەكتى سەرىكتىگىندە باسلىدى
فورمات 1/32 1230 × 880، 15.125 باسپا تاباق

2009 - جىل، مامىر، 1 - باسپاسى

2009 - جىل، مامىر، 1 - باسپاسى

تىراجى: 3000 — 1

ISBN 978 — 7 — 228 — 12549 — 4

باعاسى: 25.00 يۋان

باسپادان

قازاق حالقىنىڭ اۋىز ادەبىيەتى ءوزىنىڭ كوركەمدىك -
يدەيالىق نارىمەن، ەستەتيكالىق قۋات - تەگەۋرىنىمەن، ءتۈر -
جانرلارنىڭ مولدىعمەن، تاقىرىپىتىق جانە سيۋجەتتىك
بايلىعمەن، قوعامدىق - الەۋمەتتىك جانە تارىبەلىك تەرەڭ ءمان -
مازمۇنىمەن ەرەكشەلەندى . ول كونه تاس داۋىرىندە پايدا بولپ،
تۈركىلىك تۈستى باستان كەشىرگەن، ودان بەرى دە قازاق
حالقىنىڭ قالىپتاسۋ تارىخىمەن بىتە قايناسپ، بىرگە جاساپ
كەلە جاتقان تەڭدەسى جوق رۋحاني مۇرا. ول بايرىعى اتا -
بابالارىمىزدىڭ نانم - سەنىمدەرىنەن، تارىخىنان، تۇرمىس -
تىرشىلىگىنەن، اسىل - ارمانى، بىيك مۇراتىنان جان - جاقىتى
ماعلۇمات بەرەدى ءارى ۇلتتىق رۋحاني مادەنيەتتىڭ عاسىرلار
تىزبەگىندەگى تارىخى وزگەرىسىن، ەتنيكالىق سانامەن قارايلاس
ءجۇرپ وتكەن جولدىن دا كوز الدىمىزعا ەلەستەتە الادى . اۋىز
ادەبىيەتىنىڭ شىعارۋشىسى دا، تاراتۋشىسى دا، تىڭداۋشىسى دا -
حالىق. سوندىقتان، ول شىن مانىندە، حالقتىڭ ءوز ەنشىسى
بولپ تابىلادى. ياعنى اۋىز ادەبىيەتى - حالقى
شىعارماشلىغىنىڭ ايرىقشا سالاسى، اۋىزشا شىعارىلىپ، اۋىزشا
تاراعان كوركەم ادەبىي تۈندىلاردىڭ جىيىنتىق اتاۋى. سونمەن
بىرگە، عىلىم مەن مادەنيەتتە «حالقى شىعارماشلىغى»،
«حالقتىڭ اۋىزشا ءسوز ونەرى» دەيتىن اتاۋلار دا وسىعان جاقىن
ماعىنادا قولدانىلادى. 1846 - جىلى اعلىشىن عالمى ۋېليام
تومس ۇسىنعان فولكلور (اعلىشىنشا حالقى دانالىغى) ءسوزى دە

اۋىز ادەبىيەتى اتاۋى ءۇشىن حالقارالىق علمىي اتاۋ رەتىمىدە قابىلدانغان. بۇلاردىڭ قاي - قايسىسى دا ءبىرىنىڭ ورنىنا ءبىرى قولدانىلىپ كەلەدى. باتىس ەۋروپا، امەرىكا، اۋسترالىيا حالقتارىنىڭ ءعمىمىندا بۇل ءسوزدىڭ ماعىناسى تىم اۋقىمدى، ول حالقتىڭ كىم - كەشەك، قۇرال - جابدىق، ادەت - عۇرىپ، تۇرمىس - سالت، نانم - سەنىم، سونداي - اق، ءتۇرلى كوركەمونەرسىن (پەوزىيا، مۇزىكا، ءبى، ويۇ - ورنەك، توقما ونەرى، ت. ب) تۇتاستاي اتاۋ ءۇشىن قولدانىلادى. بۇل جاعىنان العاندا ول تەك اۋىز ادەبىيەتىن عانا ەمەس، «ەتئولوگىيا»، «ەتئو مادەنىيەت» دەيتىن ءعمدارمەن دە ساباقتاسىپ، ماعىنالاسىپ جاتادى. قازاق ادەبىيەت تانۋ علمىمىنداعى «اۋىز ادەبىيەت» دەگەن ءعمىم دا «فولكلوردىڭ» وسى مانىمەن ساباقتاس دەپ قاراۋعا ابدەن بولادى. بۇلار ءبىرىن - ءبىرى تولىق سىپاتتاي بەرەدى. اۋىز ادەبىيەتىن زەرتتەيتىن علمىمى «فولكلور» دەپ اتاۋىمىزدا وسىعان بايلانىستى.

ءبىز وسى ۇستانىمدى باسشىلىققا الا وتىرىپ، قازاق ادەبىيەتىنە ەڭبەك سىڭىرگەن ءبىر ءبولم عالمىداردى نەشە مارتە شەكە ءتۇيىستىرىپ «قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ قازىناسى» دەگەن فولكلور اتاۋىنا سىيمىدى تاقىرىپتا ۇلاسىپالى كىتاپ شىعارۋدى مىندەتكە الدىق. ماقسات - فولكلورعا جاناتىن دۇنيەلەردى شاما بار تولىق قامتۇ. ويتكەنى، كوشپەلى قوعامدا فولكلور بەلگىلى ءبىر ەۋمەتتىك توپتىڭ عانا شىعارماشىلىعى ەمەس، جالپى حالقتىڭ حانى مەن قاراسىنا، باتىرى مەن بىينە، بايى مەن كەدەيىنە ورتاق ونەر، امبەگە تىەسەلى مۇرا. سول تۇستا بۇكىل قوعام اۋىزشا ونەر مەكتەبى بولدى. وسىعان لايىق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ جۇگى دە وراسان زور بولدى. حالقتىڭ تارىحي زەردەسى، فىلوسوفىالىق وي - تۇيىمىندەرى، پەداگوگىكالىق

تاجىرىيەسى، ادامگەرشلىك ولىشمەدەرى، كاسپىتىك ادەبىيەتكە
۶تان كوركەمدىك سۇرانستارى، تەاتىرلىق ونەرگە تىپەسەلى ەسەسى
اۋىز ادەبىيەتىنە جۇكتەلدى. ۶س جۇزىندە اۋىز ادەبىيەتىنىڭ
ارالاسپايتىن سالاسى قالعان جوق. ۶بىز بايىرعى اتا -
بابالارىمىزدىڭ وسىنداى ونەر مەكتەبىنەن جارالعان بارلىق
دۇنيەلەرنىڭ باسنى بىرىكتىرىپ جالپى حالققا، كەلەر ۇرپاققا،
زەردەلى زەرتتەرمەندەرگە تابىس ەتۋ ماقساتىندا «قازاق اۋىز
ادەبىيەتىنىڭ قازىناسىن» الدارىڭىزعا تارتتىق.

قازاق اۋىز ادەبىيەتى ۇلكەن تۇلعالدان باسپا ۶سوز بەتتەرىندە
جارقى كورىپ بولدى. ۶بىراق، ۶الى دە شاشىزاندى كۇيدە. رەفورما
جاساپ، ەسكە اشۇدان بەرگى 30 جىل بويى شىنجياڭ حالقى
باسپاسىنان اڭىز - ەرتەگىلەر، قارا ولەڭدەر، قىسا - داستاندار،
قازاق ەمشىلىگى، دەنە تارىيە، ۇلتتىق اس - تاغامدار، ت.ب.
فولكلورعا قاتىستى دۇنيەلەر ۇزبەي جارقى كورىپ كەلەدى.
1979-جىلدىن باستاپ «شالەن» جۇرنالىن شىعارىپ اۋىز
ادەبىيەتىنىڭ العاشقى سونى مۇرالارىن جىناپ، تۇڭغىش توپتا
باسىلىم كورسەتتى. ۶بىز بۇل جولى وسى نۇسقالاردى نەگىزگە
الا وتىرىپ جانە ەلىمىزدىڭ ۶شى - سىرتىندا باسلىم تاپقان
نۇسقالارىن سالسىتىرۇ، سارالاۋ، تولىقتاۋ، رەتتەۋ ارقىلى
جانرلار بويىنشا جۇيەلى قۇراستىرىپ وتىرمىز.

قازاق اۋىز ادەبىيەتىنىڭ ۶تۇر - جانرلارى مول جانە كۇردەلى
بولىپ كەلتەندىكتەن جانرلىق جاقتان ۶بولۇ بىزگە قىيىندىق
تۇدىردى. ۶نۇرلى تانىمدار ارا تالاس - تارتىستان سولڭ اقىندار
ايتىسى، اڭىز - ەرتەگىلەر، باتالار، جاڭىلتىپاشتار، جۇمباقتار،
جىراۋلار جىرلارى، زالىڭ - جارەيلەر، كۇلىدىرگىلەر، قارا
ولەڭدەر، قىسا - داستاندار، ماقال - ماتەلدەر، مىسال -
تامسىلدەر، تۇرمىس - سالت جىرلارى، ۇلەسكەرلەر، ۇلتتىق

ويندار، خالق اندەرى، شەجىرە، شەشەندىك سوزدەر دەپ ون سەگىز توپقا جىكتەدىك. علمىي بولۇپ جاعىنا قاتاڭ تالاپ قويغانمىزبەن كەيىنرە قىشاۋ قالاتىن جانرلاردى وسى توپتىڭ ئىچىلى بىرنە تەلىدىك. مىسالى: مېفتەرگە قايسىلار جاتادى، ائىزدارغا قايسىلار جاتادى دەگەن سىياقتى ماسەلەلەرگە كەلگەندە پىكىر بىرلىگىنە كەلە المەندىقتان «ئىز - ەرتەگىلەر» دەگەن بىر تېمە جىبەرىپ ئىچىمىزغا قاراي ورنالاستىردىق. ماقال - ماتەلدەر بۇدان بۇرىنقى باسلىمداردىڭ جانە شەتەلدەگى باسلىمداردىڭ بارىندە تاقىرىپتارغا بولىنگەن، بىراق، مۇنداقدا ماقال - ماتەلدەر وتە كوپ قايتالانادى، ويتكەنى، قازاقتىڭ بىر ماقالى بىرنەشە ماعىنا بەرىپ، بىرنەشە تاقىرىپتى قامتىدى. سوندىقتان، بىز الفاۋىت تارتىپكە سالىپ (بىرىنشى جولدىڭ بىرىنشى دىبىسىن نەگىزگە المىپ) شىعاردىق. شەشەندىك سوزدەردىڭ قاي بىرىن الساق تا تۇلۇ ائىزى، تارىخى بار بارى قايسى بىر شەشەندىك سوزدەر بار تۇرلى نۇسقادا، بار كىمنىڭ اتمەن ايتىلادى. ونداي بىر نۇسقانىڭ بار تۇرى بۇل كىتاپتا دا كەزدەسەدى. بىز خالىق اراسىنا ەڭ كوپ تاراعان بىر نەمەسە بىرنەشە ۋارىانتتىن نەگىز ەتتىك. سونىمەن بىرگە مۇمكىندىگىنشە ەڭ بايرىقى نۇسقاسىن اۋدى ولشەم ەتتىك. وسى ۇردىستى ۇستاندىق، نەگىزىنەن خالىقتىق سىپات العان تۇندىلاردى بەردىك. قالعان پىكىردى وقىرمان ۇز قولدارىنا العان سولڭ ايتار دەپ وسى بوپىنشا باسۇعا كەلىستىك.

شىنجياڭ خالىق باسپاسى
 2008 - جىل، شىلدە

مازمۇنى

- 1 قورقمت انا سوزدەرىنەن
- 6 شەشەندەر اتاسى — جۇسىپ بالاساعۇنى
- 13 اساتقايىنىڭ شەشەندىك تولعاۋلارى
- 17 الدار كوسەنىڭ از جانىبەك حاندى جەڭۋى
- 18 چىرەنشە سوزدەرىنەن
- 24 مايقى ءبى
- 39 بايدىبەك ءبى
- 74 تولە ءبى
- 144 قازداۋىستى قازىبەك ءبى
- 208 ايتەكە ءبى
- 1 226 ەسەي ءبى
- 234 دوساي ءبى
- 243 شوعان ءبى
- 249 بايجىگىت ءبى
- 252 ەسەنكەلدى ءبى
- 258 بەكبولات ءبى
- 266 جانكىسى ءبى
- 269 سىرىم شەشەن
- 306 سارجان ءبى
- 312 باپان ءبى
- 315 ەدىگە ءبى
- 321 بولتىرىك شەشەن
- 358 قۇرمىسى ءبى
- 362 بايزاق داتقا
- 365 ساپاق داتقا
- 372 ساققۇلاق ءبى

380 هسەت ٺبي

384 جهتەس ٺبي

390 دوسبۆل ٺبي

427 بايدالى ٺبي

454 بايكوكشه شهشەن

465 كه به كباي شهشەن

قورقت اتا سوزدەرسىن

قورقت اتانىڭ تۇلىمى تۇرالى اڭىز

قازاق اڭىزى بويىنشا، قورقت سىر بويىندا تۇلغان ونىڭ اناسى قورقتقا جۇكتى بولار كەزىندە قۇلاننىڭ جاياسىنا جۇكتى بولسىپ، جەرىگى ۋىر جىلدا ارەڭ قانىپتى. اناسى قورقتتى قۇرسىلىندا ۋۇش جىل بويى كوتەرىپ، جىلىنا ۋىر رەت تولعاق قىسىپ وتىرىپتى. بوساناردا توعىز كۈن تولعاتىپ، جەر دۇنيەگە ۋۇش كۈن، ۋۇش تۇن قاراڭغىلىق قايتاپتى. قالىڭ قارا جاڭبىر جاۋىپ، سۇراپىل قارا داۋىل سوعىپ، بىرەۋدى بىرەۋ كورە الماي، ەل - جۇرتى قاتتى قورقىنىشقا بانىپتى. ول تۇىپ جانقان كەزدە قارا تاۋدى قاراڭغىلىق باسىپتى. سونان ەل ول تاۋدى «قارا اسپان تاۋى» دەپ اتاپتى. ال، سونداي حىكمەتپەن ەلدى قورقتىپ تۇلغان بالانىڭ اتى «قورقت» قويلىپتى. قورقتتىڭ تۇمىسى تۇرالى ايتىلاتىن ەندى ۋىر الۋان مىفتىك اڭىزداردا ول پەرىنىڭ اققۇ تەرسىن جامىلغان قىزىنان، نە اققۇدىڭ وزىنەن تۋادى. كەيدە قايتا تۇلسا، كەيدە كوردە تۇىلادى. كەيدە قۇبادىۋدىڭ قىزىنان تۇلغان بولسىپ سۆرەتەلەدى. قورقت جونىندەگى بۇل اڭىزدار اسا ەرتەدەگى، ۋىپتى، ۋىسلام دىنىنەن بۇرىنقى خالىق نانمىن بەينەلەيدى. ول كەزدەگى خالىق سول نانم بويىنشا، بارلىق الپىتار سىقىلدى قورقتتى دا تاڭغا جايىپ تۇردە تۇعىزادى. خالىق قورقتتىڭ ساۋەگەي اۋىلەلىگىن، دانىشپان اقىلگويىلىگىن، ولمىگە قارسى ەل قامقورى ەكەندىگىن وسىنداي ەركشە تۇىستان باستاپ دالەلدەمەك بولادى.

ءبايپورى ۇلى بامسعا ات قويىپ، اتاق بەرگەندە ايتقانى

بامسى قاراقشىلاردى جەڭىپ، بازارشىلاردى قۇتقارپ قالعاننان كەيىن باي ءبورى بالاسنىڭ ەرلىگىنە قاتتى رازى بولدى. قۇدرەتتى وعزىدىڭ يىگى جاقسىسن تۇگەل شاقىرىپ ۇلكەن توي جاسادى. بامسعا ات قويىپ، اتاق بەرمەك بولدى. بۇل تويغا قورقت اتا دا كەلدى. قورقت اتانىڭ بامسعا ات قويىپ، اتاق بەرگەندە ايتقانى:

– ءسوزىمدى تىڭدا، ءبايپورى،

ءتاڭىرى سالغان ۇل بەردى.

جاستايىنان باق قوندى،

ۇزىن بولىپ ءومىرى.

باسا بەرسىن بىلگەرى،

قولىنان تۇى تۇسپەسىن،

تالىقپاسىن بىلەگى!

ەل قورعايتىن ەر بولسىن،

مۇسىلماننىڭ ترەگى.

اسپاق بوپ بارسا قارلى تاۋ،

بوگەمەي اسۋ بەرسىن!

وتپەك بولسا قاندى وزەن،

بوگەمەي كەشۋ بەرسىن!

ۇران ساپ جاۋعا شاپقاندا،

جولسىن ءتاڭىرى وڭداسىن!

جاراتقان يەم بامسعا،

جار بولىپ ءوزى قولداسىن!

باتىردىڭ قايرات – كۇشىنە،

ەش كولدەنەڭ بولماسىن!

قورقت انا

بالاڭنىڭ اتى بايشۇبار اتتى بامسى بايراق بولسىن، اتىن مەن قويدىم، جاسىن اللا بەرسىن! اۋمىن! — دەدى. قۇدىرەتتى وعىز بەكتەرى قولدارىن جايىپ، قورقىت اتانىڭ باتاسىنا قوسىلدى، بالانىڭ اتى «قۇتتى بولسىن!» دەستى.

قازان بەككە ايتقانى

قازان بەك جاۋىن جەڭىپ، جاۋ قولىنىدا تۇتقىنىدا قالغان بالاسى ورازدى قۇتقارپ الادى.

قازان بەك بالاسىنىڭ قاسىنا كەلىپ، قۇلاشنى جايىپ، قۇشاقىنىپ امانداسىپ ءبىر — بىرىنە امان جولىقتى. وعىزدان ءۇش ءجۇز جىگىت ءشاھىت بولىپتى. قازان بەك بالاسىن امان — ەسەن قۇتقارپ ەلىنە قايتتى. بۇل جولعى سوعىس زور تابىستى بولدى. وعىز بەكتەرى ولجاعا قارىق بولدى.

اقشا قالا سۇرمەلىگە كەلگەن سوڭ قازان قىرىق ءۇي تىكتىرىپ، جەتى كۇن، جەتى ءتۇن توي جاساپ قوناقاسى بەردى. بالاسىنىڭ باسىنان ساداعا دەپ قىرىق قۇل، قىرىق كۇڭدى ازات ەتتى. قايرات كورسەتكەن باتىرلارعا ۇلجىدان سىيلىق بەرىپ، شۇعادان شاپان جاپتى. قورقىت اتا قوبىزىنان كۇي تارتىپ:

— ەندى ايتايىن، بەك ەرەندەر!

دۇنيە مەنىكى دەگەندەر!

اجال الار، جەر جاسرار،

ءپانى دۇنيە كىمگە قالار!

كەلىمدى، كەتىمدى دۇنيە،

اقىرى ءولمىدى دۇنيە، — دەپ جىر جىرلادى. بۇل جىردى

وعىز ناماعا ەنگىزدى.

— ال، خان ەكە! دۇعا جاسايىق:

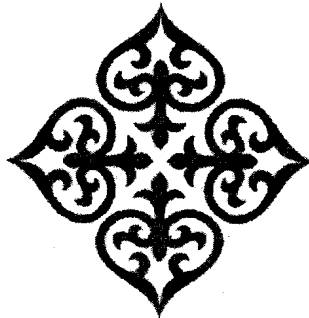
قارا تاۋنىڭ قۇلاماسىن،

بەيتەرەڭنىڭ جىلغىلىماسىن،
تاسىغان وزەنىڭ قۇرىماسىن،
قانانىڭ قايرىلىماسىن،
قۇداي سەنى قاراۋغا قاراتپاسىن،
مىنگەن اتىڭ سۈرىنبەسىن،
شاپقان قىلىشىڭ بۈگىلمەسىن،
قۇداي الدىندا ۋىمىتىڭ ۈزىلمەسىن،
اقىرى كۈنىڭدە يىمانىڭنان ايرىماسىن،
حاق الدىندا بەس اۋىز سوزبەن تىلەگەن
تىلەگىمىز قابىل بولسىن،
بەرەكە - بىرلىكتەن ايرىماسىن،
قىلىمىسىمىزدى ارداقتى مۇحاممەتتىڭ اتى ۋىشىن قۇداي

كەشىرسىن!

شەئەندەراتاسى — جۇسۇپ بالاساغۇنى

سوز ونەرى تۇرالى

سوزىغدى تىماساڭ باس كەتەر،
تىلىغدى تىماساڭ تىس كەتەر.
باسىغا ساۋلىق تىلەسەڭ،
تىلىغە مىقتاپ كىسەن سال.

ادامدى ەكى نارسە قارتايتىپايدى:

بىرى — جاقسى مىنەز، بىرى — جاقسى سوز.

تىل كوركى — سوز،

جوز كوركى — كوز.

جاقسى سوز — جان ازىعى.

تىل مەن ئاپسىنى تىپا بىلگەن،

قاسىيەتتى بويىنا جىپا بىلەر.

سوز ون تۇرلى:

ايتىلاتىنى بىرەۋ، توغىزىنا تىۋ.

تىۋ سوزدىڭ تۇبى — التىن.

مىڭ سوزدىڭ تۇيىنى بىرەۋ.

سوز مۇرىندىقتالغان تۇپە سەكىلدى:

مۇرىندىق قايدا سۇيرەسە، تۇپە سوندا.

كوپ سويلەپ دانا بولماسىڭ.

تۇرا سوزدە تۇعان جوق.

ادامنىڭ جامانى — مىلچىڭ،

جاقسىسى — جومارت.

جالعان ءسوز جانىڭدى جەيدى.

ايتىلماعان اسىل ءسوز،

اۋىزدان شىقسا باقىر بولادى.

كوپ تىڭداغان دانا بولادى.

ءسوز سۈيەككە داق، جانعا جارا سالادى.

تايلاق جاراسى بىتەر،

ءسوز جاراسى بىتپەس.

اۋىزدان كەيدە وت، كەيدە سۆ شىعادى:

ءبرى — كۆيدىرەدى، ءبرى — سوندىرەدى.

جارامسىز ءسوز — جانعان وت،

اۋىزدان شىقسا جانىڭدى ورتەيدى.

جاقسى ءسوز — ءنارلى سۆ،

تىگەن جەرى گۈلجازىرا.

ادامنىڭ كوڭىلى شىنى سەكىلدى،

سىتىققا تەز ەرىدى، سۆنىققا تەز توڭادى.

قاتتى ءسوز كوڭىل قالدردادى.

كوڭىلدەگى تىلەكتى اۋىزدان شىققان ءسوز ايتار.

ايتىلماعان ءسوز قۇلىڭ،

ايتىلغان سوزگە ءوزىڭ قۇلىسىڭ.

ويلاپ سويلەگەن ۋايىم جەمەس.

قاراباستىڭ جاۋى — قىزىل ءتىل،

اقىننىڭ ءتىلى — قىلدان نازىك، قىلىشتان وتكىر.

ءتىل بوساعادا جاتقان ارىستان،

بايقاماساڭ باسىڭدى جەيدى.

ەڭبەك تۈرالى

نە كەسەڭ سول ونەدى.

ەڭبەگى قاتتىنىڭ ەمبەگى ءتاتتى.

